

Медыяадукацыя і міжкультурная камунікатыўная кампетэнтнасць у прасторы еўразійскай інтэграцыі

С. В. Венідзіктаў,
начальнік кафедры сацыяльна-гуманітарных дысцыплін, кандыдат філалагічных навук дацэнт,
Магілёўскі інстытут Міністэрства ўнутраных спраў
Рэспублікі Беларусь

Эканамічная інтэграцыя немагчыма без палітычнай і камунікацыйнай надбудовы. Гэты тэзіс з надыходам 2016 г. усё часцей гучыць у працах, прысвечаных інтэграцыйнаму працэсу ў Еўразіі. Пачатак функцыянавання ЕАЭС, закліканага ўмацаваць нацыянальныя эканомікі ва ўмовах няўстойлівасці глабальнай сістэмы, актуалізаваў у навукова-палітычным дыскурсе пытанне аб меры і напрамках далейшай інтэграцыі. Аднак у даследаваннях, прысвечаных гэтай праблеме, увага надаецца пераважна эканамічнаму і заканадаўча-прававому бакам пытання. З поля зроку аказваецца выключаным базавы элемент інтэграцыі – гуманітарны, які вызначае і прадвызначае праявы інтэграцыйных настрояў на ўзроўні грамадзянскіх паводзін, г. зн. тое, наколькі часта грамадзяне ў сваіх паўсядзённых практыках – спажывецкіх, інфармацыйных, культурных, рэкрэацыйных і т. п. – выкарыстоўваюць магчымасці краін-партнёраў.

У гуманітарнай кроскультурнай інтэграцыі асобнай увагі заслугоўваюць два напрамкі.

Па-першае, гэта адукацыйная сістэма: з прычыны паскоранага характару інтэграцыі, неаднастайнасці эканамічнага развіцця Расіі, Беларусі, Казахстана, Арменіі і Кыргызстана, культуралагічных і (часткова) моўных адрозненняў паўстае задача пераадолення існуючых камунікацыйных бар'ераў на ўзроўні агульнагуманітарнай падрыхтоўкі.

Па-другое, гэта медыяінфармацыйная сістэма: любы від інтэграцыі немагчымы без стварэння адзінай інфармацыйнай прасторы, у якой агульныя мэты свабодна цыркулююць і становяцца даступнымі масавай аўдыторыі краін-партнёраў.

І ў першым, і ў другім выпадку павінна вырашацца задача развіцця міжкультурнай камунікатыўнай кампетэнтнасці грамадзян – сфарміраванай паўна-вартаснай (у сацыяльным, прафесійным, сітуацыйным плане) здольнасці да міжкультурнай камунікацыі з прадстаўнікамі іншакультурных соцыйумаў [6, с. 45]. Пры гэтым неабходна ўлічваць існуючую разнастайнасць падыходаў да вызначэння паняцця «міджкультурная камунікацыя», упершыню прапанаванага ў 1954 г. у працы Э. Хола і Д. Трагера «Культура як камунікацыя: мадэль і аналіз», дзе яно разглядалася ў якасці спецыфічнай мадэлі чалавечых адносін. Цяпер адны даследчыкі адносяць міжкультурную камунікацыю да напрамкаў навуковых даследаванняў у сферы гуманітарных навук, іншыя – да адукацыйнага асяроддзя, трэція вывучаюць яе як працэс узаемадзеяння прадстаўнікоў розных соцыйумаў і культур [1].

На наш погляд, рашэнне задачы развіцця міжкультурнай камунікатыўнай кампетэнтнасці грамадзян залежыць ад магчымасці каардынацыі дзеянняў краін-удзельніц ЕАЭС у інфармацыйнай і адукацыйнай сістэмах. Сферай, што аб'ядноўвае гэтыя напрамкі, выступае медыяадукацыя, якая фарміруе медыяінфармацыйную кампетэнтнасць аўдыторыі, яе стаўленне да грамадскай ролі СМІ, у першую чаргу да палітычнай інфармацыі, прадстаўленай масмедыя. У выпадку ўніфікацыі нацыянальных медыяадукацыйных сістэм можна весці гаворку аб уніфікацыі камунікатыўных кампетэнцый грамадзян, што з'яўляецца магутным рэсурсам грамадзянскай інтэграцыі.

Такім чынам, дадзеная праблема вызначае мэту працы – акрэсліць інтэграцыйны патэнцыял уніфікаваных медыяадукацыйных праектаў ЕАЭС у кантэксце задачы фарміравання міжкультурнай камунікатыўнай кампетэнтнасці. Аб'ектам даследавання выступае медыяадукацыйная сістэма дзяржаў-удзельніц еўразійскага інтэграцыйнага працэсу, прадметам – напрамкі развіцця міжкультурнай камунікатыўнай кампетэнтнасці ў адукацыйнай сферы ЕАЭС. У кантэксце закранутай праблемы прыярытэтнае значэнне мае сацыякультурны кампанент камунікатыўнай кампетэнтнасці, які «дазваляе

прадстаўнікам розных культур разумець, паважаць духоўныя і маральныя каштоўнасці, мастацтва, традыцыі, звычаі, характаралагічныя асаблівасці адзін аднаго, талерантна і паважліва ставіцца да іх» (пераклад наш. – С. В.) [9, с. 3].

Неабходна ўлічваць, што міжкультурная камунікацыйная кампетэнтнасць арганічна развіваецца толькі пры ўмове рэгулярных кантактаў з прадстаўнікамі іншых культур. У сітуацыі геаграфічнай і сацыяльнай раскіданасці ЕАЭС гэтую задачу выконваюць апасродкаваныя зносіны праз успрыманне практыкі масмедыя – асноўны рэсурс дыялогу культур і цывілізацый сучаснасці, што таксама патрабуе наяўнасці пэўных інфармацыйных кампетэнцый. Па-за медыясферай немагчыма існаванне і эвалюцыя культуры ў яе сучасным разуменні. Таму развіццё і ўніфікацыя медыяадукацыйных сістэм дзяржаў-удзельніц ЕАЭС уяўляецца важным напрамкам аптымізацыі камунікацыйнага ўзаемадзеяння ў Еўразіі ў цэлым. У гэтай сферы адзначаецца наяўнасць прабелаў, супярэчнасцей і значных разыходжанняў у розных рэгіёнах.

У Арменіі ў цяперашні час адсутнічае адзінства падыходаў да медыяадукацыі, якая ў гэтай дзяржаве звязана ў асноўным з працай спецыялізаваных інтэрнэт-парталаў www.mediaeducation.am і www.dpir.mskh.am, якія адлюстроўваюць дзейнасць медыяадукацыйных цэнтраў.

Цэнтр www.mediaeducation.am садзейнічае выкарыстанню медыярэсурсаў для ўмацавання дэмакратычных сувязей, развіццю грамадзянскасці і грамадзянскай адукацыі праз медыя, удзелу ў праватворчым працэсе ў сістэме адукацыі, а таксама інтэграцыі ў міжнародную адукацыйную сістэму, укаранне ў школах інфармацыйных тэхналогій, распрацоўвае інавацыйныя адукацыйныя праграмы, праводзіць навукова-даследчую працу ў камунікацыйнай сферы.

Рэсурс www.dpir.mskh.am адлюстроўвае дзейнасць медыяадукацыйнага цэнтра «Мхітар Себастацы» (у цэнтры ўжо некалькі гадоў праходзяць злёты медыяпедагогаў). Існуе таксама Медыйная бібліятэка імя Тыгрэна (www.gradaran.mskh.am). Аднак уся гэта дзейнасць ускладняецца адсутнасцю тэарэтыка-метадалагічных работ, звязаных з асэнсаваннем актуальнага вопыту, і доўгатэрміновай стратэгіі развіцця ў краіне медыяадукацыі. Праблема часткова вырашаецца наладжваннем міжнароднага супрацоўніцтва: з 2011 г. у Арменіі праходзяць круглыя сталы «Медыяная прастора Арменіі і перспектывы развіцця расійска-армянскіх адукацыйных рэсурсаў у інтарэсах умацавання саюзніцкіх адносін», удзельнікамі якіх становяцца прадстаўнікі вядучых ВНУ і армянскіх універсітэтаў, рэдактары рускамоўных газет і дырэктары тэлеканалаў.

У Рэспубліцы Беларусь у апошнія гады адзначаецца значны рост цікавасці да медыяадукацыі як

у навуковай супольнасці, так і ў педагагічным асяроддзі. Уваходжанне рэспублікі ў Балонскі працэс у 2015 г. спрыяла актуалізацыі дадзенага кірунку. Што істотна ў кантэксце даследавання, у працах беларускіх аўтараў закранаюцца пытанні камунікацыйнага адзінства грамадства, укаранення медыяпрактык у працэс агульнагуманітарнай падрыхтоўкі студэнтаў. Найбольш актыўна тэарэтычная распрацоўка праблем медыяадукацыі ажыццяўляецца ў Беларускім дзяржаўным універсітэце, Гродзенскім дзяржаўным універсітэце (тут рэалізаваны праект студэнцкага медыяцэнтра), Магілёўскім інстытуце МУС і іншых навучальных установах краіны. Напрыклад, III Міжнародная навукова-метадычная канферэнцыя «Медыясфера і медыяадукацыя: спецыфіка ўзаемадзеяння ў сучаснай сацыякультурнай прасторы», якая адбылася ў маі 2016 г. у Магілёўскім інстытуце МУС, прыцягнула ўвагу навукоўцаў Беларусі, Расіі, Украіны, Арменіі і Казахстана.

У школьных праграмы ў якасці асобнага навучальнага прадмета ў Беларусі медыяадукацыя не ўключана, яго рэалізацыя ў сістэме сярэдняй і вышэйшай адукацыі ажыццяўляецца праз укараненне медыякампанентаў у навучальныя дысцыпліны.

У 2015/2016 навучальным годзе згодна з рэкамендацыяй Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь у 10-х класах агульнаадукацыйных школ дысцыпліна «Грамадствазнаўства» выкладалася на базавым і павышаным узроўнях (апошні арганізавана з актыўным выкарыстаннем элементаў медыяадукацыі).

У рэспубліцы налічваецца больш за 10 інавацыйных пляцовак, праз якія ўкараняюцца элементы медыяінфармацыйнай адукацыі. У арганізацыйную структуру інтэграваных медыяадукацыйных заняткаў уключаны як практычныя заданні на медыяматэрыяле (відэаздымкі, выраб сайтаў, складанне медыяпланаў і г. д.), так і праблемныя, з'яўшчыныя, даследчыя, гульнявыя метады [4, с. 29].

Агульнай праблемай у Беларусі, на наш погляд, з'яўляецца факусіраванне выключна на «тэхналагічным» баку медыяадукацыі і недастаткова вялікая ўвага яго ідэалагічнаму, палітычнаму, сацыяльнаму і культуралагічнаму патэнцыялу. У выніку рэсурс медыяадукацыі як сродку засваення міжкультурных камунікацыйных кампетэнцый, а не толькі фарміравання інфармацыйнай грамадскасці, аказваецца нерэалізаваным.

У Казахстане пытанні фарміравання масавай медыяграмадскасці ўсё яшчэ разглядаюцца ў кантэксце спецыялізаванай профільнай адукацыі. Тым не менш краіна імкнецца развіваць інфармацыйныя адукацыйныя тэхналогіі. Прынята дзяржаўная праграма «Інфармацыйны Казахстан – 2020» [3], якая ўяўляе сабой дарожную карту для развіцця інфармацыйнай грамадскасці ў бліжэйшыя гады.

Сярод праблем адзначым і адсутнасць нацыянальных цэнтраў медыяадукацыі, асацыяцый і іншых структур, якія былі б задзейнічаны ў гэтым працэсе.

Культуралагічныя асаблівасці не дазваляюць ажыццявіць у рэгіёне механічнае капіраванне замежных медыяадукацыйных праграм і стандартаў, у сувязі з чым назіраецца нетыповая карціна: тэорыя рухаецца наперадзе практыкі. Напрыклад, навукоўцы Казахстана нацыянальнага ўніверсітэта імя аль-Фараб па загаду Міністэрства адукацыі і навукі рэалізавалі праект «Распрацоўка тэхналогій медыяадукацыі для фарміравання інтэлектуальнага патэнцыялу краіны». Гэтай жа групай навукоўцаў створаны сайт казахстанскай школы сацыяльна-адказнай журналістыкі (<http://unesco-kaznu.ucoz.kz>). З 2009 г. у краіне дзейнічае грамадскі фонд «Інстытут медыястандартаў», накіраваны на развіццё ў Казахстане прафесійных СМІ і даступнасць якаснай медыяадукацыі.

Сярод фактараў паскоранага развіцця медыяграмацыйнасці ў Казахстане – імкненне дзяржавы інтэгравацца ў сусветную інфармацыйную прастору, што прадугледжвае неабходнасць у пераасэнсаванні ўласных інфармацыйных прыярытэтаў і, як следства, развіццё міжкультурнай камунікацыйнай кампетэнтнасці насельніцтва. Таму казахстанскія даследчыкі ўсё часцей закранаюць пытанне наладжвання міждзяржаўнага адукацыйнага супрацоўніцтва ў межах еўразійскіх праектаў.

Медыяадукацыйнаму працэсу ў апошнія гады надаецца ўвага і ў Кіргізкай Рэспубліцы, дзе пачалі вывучацца пытанні фарміравання медыякультуры, асаблівасцей узаемадзеяння медыя з аўдыторыяй. У 2012 г. у краіне былі арганізаваны факультатыўныя спецкурсы «Медыяграмацыйнасць», накіраваныя на павышэнне ўзроўню медыякампетэнтнасці школьнікаў і студэнтаў: развіццё крытычнага мыслення і ўмення арыентавацца ў медыйнай інфармацыі. У рэспубліцы функцыянуе каля 100 так званых «інавацыйных школ», дзе выкарыстоўваюцца крэатыўныя метады навучання, найноўшае мультымедыянае абсталяванне. Кіргізская навукова-адукацыйная камп'ютарная сетка АКНЕТ забяспечвае падключэнне вышэйшых навучальных устаноў, даследчых інстытутаў і бібліятэк да сеткі праекта «Віртуальны Шлях».

На наш погляд, прыярытэт у развіцці новых інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій, характэрны ў цэлым для дзяржаў Цэнтральнай Азіі, павінен суправаджацца распрацоўкай адзінай канцэпцыі медыяадукацыі, якая б абапіралася на палітычныя рэаліі і інтэграцыйныя патрэбы ЕАЭС. Аб'ектыўнай дадзенасцю з'яўляецца тое, што эвалюцыя інтэграцыйных працэсаў у ЕАЭС, у тым ліку ў інфармацыйнай сферы, апыраджае натуральнае развіццё камунікацыйных навыкаў у прадстаўнікоў розных культур у дзяржавах ЕАЭС. З падобным

Еўропа сутыкалася ў 1960-я гг., калі паўстала задача не толькі палітычнага, але і культуралагічнага і інфармацыйна-камунікацыйнага аб'яднання дзяржаў-удзельніц еўрапейскай інтэграцыі. Улічваючы, што медыякамунікацыя з'яўляецца працэсам, які найбольш поўна і аператыўна адлюстроўвае патрэбы грамадзянскай інтэграцыі, развіццё міжкультурнай камунікацыйнай кампетэнтнасці аказваецца звязаным з развіццём медыяінфармацыйнай кампетэнтнасці.

Асновай такой дзейнасці могуць стаць распрацоўкі даследчыкаў з Расійскай Федэрацыі, дзе сфарміраваўся так званы «грамадзянскі» падыход да медыяадукацыі як да доўгачасовай грамадска-палітычнай дзейнасці (І. Дзялашынскі, І. Карочанскі, І. Жылаўская і інш.). Аднак і ў Расіі адсутнічаюць афіцыйна зацверджаныя праграмы па медыяадукацыі, унесеныя ў Федэральны стандарт. Зарэгістраваная ў 2002 г. спецыялізацыя для вышэйшых навучальных устаноў «Медыяадукацыя» страціла актуальнасць пасля таго, як з новага адукацыйнага стандарту вышэйшай школы знікла само паняцце «спецыялізацыя». Больш жыццяздольным аказаўся напрамак медыябяспекі: у 2013 г. была распрацавана Канцэпцыя інфармацыйнай бяспекі дзяцей.

Медыяадукацыйныя цэнтры актыўна развіваюцца ў рэгіёнах: медыяадукацыя інтэгравана ў курсы журналістыкі ў Белгарадскім дзяржаўным універсітэце, у курсы менеджменту і культуралогіі ў Расійскім прафесійна-педагагічным універсітэце (Екацерынбург), уключана ў навучальныя планы і праграмы шэрагу іншых вышэйшых навучальных устаноў, школ, устаноў дадатковай адукацыі.

Дадзены напрамак таксама актыўна распрацоўваецца ў Таганрогскім дзяржаўным педагагічным інстытуце, Варонежскім, Уральскім, Курганскім, Тамбоўскім, Цвярскім дзяржаўных універсітэтах. Пытанні інфармацыйнай грамацыйнасці і медыяадукацыі абмяркоўваюцца ў Грамадскай палатце Расійскай Федэрацыі, уключаны ў дзяржаўную канцэпцыю развіцця інфармацыйнага грамадства [8, с. 38].

Працягвае актыўна развівацца адкрытая адукацыйна-інфармацыйная прастора, якая ўключае сеткавыя рэсурсы, завочныя школы журналістыкі, універсальныя анлайн-рэсурсы, электронную навуковую бібліятэку «Медыяадукацыя» і г. д. Расійскі даследчык А. П. Карочанскі, кажучы пра культуралагічны аспект медыяадукацыі, адзначае, што «актыўны і канструктыўны ўдзел грамадзян у камунікацыйных працэсах надае медыйнай аўдыторыі характарыстыкі пашыранай суб'ектнасці – значна больш важкай і значнай, чым <...> “спажывецкая” суб'ектнасць» (пераклад наш. – С. В.) [7, с. 144].

У цэлым на постсавецкай прасторы пытанні міжкультурнай камунікацыйнай кампетэнтнасці сталі

прадметам навуковага даследавання і ўкаранення ў адукацыйны працэс толькі ў канцы 1990-х гг., прычым яны былі накіраваны пераважна на вырашэнне прыкладнай задачы навучання эфектыўнай камунікацыі ў іншамой асяроддзі.

У медыяадукацыйныя курсы могуць быць эфектыўна інтэграваны навукова-метадычныя распрацоўкі ў сферы міжкультурнай камунікацыі пры вывучэнні замежных моў (напрыклад, у Рэспубліцы Беларусь гэты кірунак развіваецца ў Беларускім дзяржаўным універсітэце, Беларускім дзяржаўным педагагічным універсітэце імя Максіма Танка, Беларускім дзяржаўным лінгвістычным універсітэце і іншых установах вышэйшай адукацыі). Такая праца павінна быць накіравана на пераадоленне стэрэатыпаў успрымання краін-партнёраў, нацыянальных забабонаў і іншых бар'ераў камунікацыйнага ўзаемадзеяння.

Да таго ж у цяперашні час мы можам гаварыць аб патрэбе, звязанай са з'яўленнем новай універсальнай метамовы – мовы масавай інфармацыі, якая мае, акрамя ўніверсальнага кода, нацыянальныя і культурныя адрозненні. Пад мовай масавай камунікацыі мы разумеем замацаваны ў грамадстве адзіны код (знакавы, візуальны, культурны і г. д.) трактоўкі медыятэкстаў, які рэалізуецца ў адзінай сістэме дэкадзіравання паведамленняў СМІ незалежна ад іх нацыянальнай аднесенасці. Таму міжкультурная камунікацыйная кампетэнтнасць аказваецца актуальнай у прасторы ўзаемадзеяння і ўзаемапрапінання медыяінфармацыйных сістэм розных дзяржаў, якое непазбежна ўзнікае ў любых інтэграцыйных аб'яднаннях: «Міжкультурны дыялог і медыякультурная прастора набываюць усё больш цеснай сувязі, становяцца непарыўным адзінымствам. Медыякультура робіць міжкультурны дыялог больш шырокім, даступным» (пераклад наш. – С. В.) [11, с. 107]. У выніку дасягаюцца спрыяльныя змены ў культурных патэрнах, гэта значыць у формах сацыяльнай арганізацыі і мадэлях сацыяльнага дзеяння, у сістэмах каштоўнасцей і тыпах светапогляду.

Расійскія даследчыкі сцвярджаюць, што для рэалізацыі інтэграцыйнага патэнцыялу медыяадукацыі неабходна «ўлічваць выкананне наступных умоў: (а) рэалізацыя прынцыпу ўніверсальнасці інфармацыі (наяўнасць развітой мовы масавай камунікацыі); (б) свабода выбару інфармацыйнага канала; (в) роўнасць рэцыпіентаў перад інфармацыяй» (пераклад наш. – С. В.) [8, с. 23].

Мэтазгодным у сувязі з гэтым будзе вывучэнне замежнага вопыту стварэння інтэграцыйных навучальных курсаў у няпрофільных установах. Напрыклад, пры рэалізацыі навукова-даследчага праекта ў рамках праграмы «Фулбрайт» у амерыканскім універсітэце Франклін Пірс (г. Рынж, Нью-Хэмпшыр, 2011 г.) намі быў вывучаны курс «Куль-

тура – праз фільм». Падчас заняткаў студэнтам прапаноўваліся розныя відэаматэрыялы (дакументальныя і мастацкія фільмы, праграмы навін, навуковыя праграмы, аматарскае відэа і г. д.), якія неабходна было аналізаваць з улікам сацыякультурнай спецыфікі іх аўтараў («Што хацелі паказаць?»), стэрэатыпаў успрымання аўдыторыяй («Што ўспрынялі рэцыпіенты і чаму?») і прычын скажэнняў інфармацыі. Паказальна, што курс вывучаўся ў каардынацыі з дысцыплінамі «Антрапалогія» і «Медыякамунікацыя». У канцы вывучэння курса студэнтам прапаноўвалася рэалізаваць інфармацыйны праект: падрыхтаваць уласнае аматарскае відэа і прааналізаваць яго з пункту гледжання адлюстравання руцінных культурных практык, зразумелых аўтару, але невядомых патэнцыйнай аўдыторыі.

Мы лічым, што змест медыяадукацыйных праграм краін-удзельніц ЕАЭС у выпадку іх уніфікацыі павінен фарміравацца з улікам адрозненняў:

- у нацыянальных мадэлях масавага інфармавання, тыпе ўзаемаадносін СМІ і дзяржавы (гэты кірунак патрабуе правядзення спецыяльнага даследавання);
- у ідэалогіі адукацыйнага працэсу ўсіх узроўняў, яго адкрытасці і навацыям з улікам змены ў інфармацыйнай сферы і ў адукацыйнай парадыгме ў цэлым;
- у эканамічным і палітычным становішчы ўнутры дзяржавы, які вызначае стаўленне грамадзян да сацыяльна-палітычнай рэчаіснасці;
- у пануючым тыпе палітычнай культуры, якая прадвызначае актыўнасць электаральных паводзін і гатоўнасць да дэлібератыўнага абмеркавання агульных праблем;
- у дамінуючых тыпах і мадэлях грамадзянскіх паводзін;
- у рэлігійных сістэмах і нацыянальнай спецыфіцы сістэмы маральных каштоўнасцей;
- у шкале сацыяльнага дыстанцыравання тытульных нацый ад прадстаўнікоў іншых культур і народаў, ва ўзроўні талерантнасці і г. д.

Ігнараванне аб'ектыўнага характару гэтых і іншых адрозненняў з'яўляецца падставай для развіцця этнацэнтрызму, пры якім грамадзянскія, сацыяльныя, інфармацыйныя і іншыя практыкі «чужой» культуры неўсвядомлена ўспрымаюцца і ацэньваюцца з пазіцыі ўласнай культуры: «Пры разуменні чужой прамовы заўсёды аказваецца недастатковым разуменне толькі адных слоў, але не думак суразмоўцы. Але і разуменне думак без разумення яго матыву, таго, дзеля чаго выказваецца думка, ёсць няпоўнае разуменне» (пераклад наш. – С. В.) [2, с. 333].

Вынікам развіцця навыкаў міжкультурнай камунікацыі ў межах медыяадукацыйных праектаў ЕАЭС павінна стаць высокаразвітая здольнасць «мабілізаваць сістэму ведаў і ўменняў,

неабходных для дэкадзіравання і адэкватнай інтэрпрэтацыі сэнсаў маўленчых і пазамаўленчых паводзін прадстаўнікоў розных культур і арыентавання ў сацыякультурным кантэксце канкрэтнай камунікатыўнай сітуацыі» (пераклад наш. – С. В.) [10, с. 300]. У асобных кампетэнцыях, што пры гэтым фарміруюцца, павінны прысутнічаць: адэкватнае сацыяльнае ўяўленне аб медыясферы інтэграцыйных аб'яднанняў, засвоеныя формы інфармацыйна-камунікатыўнай актыўнасці, узоры індывідуальных і групавых паводзін [5]. Засваенне медыякультурных кампетэнцый у межах медыяадукацыйных праграм і праектаў стварае магчымасці для дыялогу культур на міжасобным, рэгіянальным і глабальным узроўнях.

Такім чынам, тэндэнцыі паскоранага развіцця інтэграцыйных працэсаў у ЕАЭС, калі непазбежным становіцца пашырэнне грамадзянскага ўзаемадзеяння на лакальным узроўні эканамічных, сацыяльных і культурных праектаў, ператвараюць міжкультурную кампетэнтнасць у крытычна важны адукацыйны элемент. Адначасова інфармацыйная прастора інтэграцыйнага аб'яднання становіцца асяроддзем цыркулявання, замацавання і зацвярджэння ўніверсальных міжкультурных практык. Таму толькі максімальна аб'ёмны падыход да фарміравання ў індывідаў разумення таго, што спецыфіка культурных мадэлей прадвызначае стаўленне розных нацый да «іншакультурнай» масавай інфармацыі, якое адбіваецца затым на мадэлях грамадзянскай інтэграцыі, дазволіць стварыць базіс для эфектыўнай рэалізацыі медыяадукацыйных праектаў у ЕАЭС.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Басава, Г. Міжкультурная камунікацыя і міжкультурнае навучанне як фактар сацыякультурных змен у сучаснай інфармацыйнай прасторы / Г. Басава // *Міжнародная журналістыка-2016: турбулентнасць міжгосударственных отношений и медиа: материалы V Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 18 февр. 2016 г. / сост. Б. Л. Залесский; под общ. ред. Т. Н. Дасаевой. – Минск: Изд. центр БГУ, 2016. – С. 26–31.*

2. *Выготский, Л. С.* Мышление и речь / Л. С. Выготский. – М.: Лабиринт, 1999. – 352 с.

3. Государственная программа «Информационный Казахстан – 2020» [Электронный ресурс] / Электронное правительство Республики Казахстан. – Режим доступа: http://egov.kz/wps/portal/Content?contentPath=/egovcontent/transport/communications/article/gp_inf_kaz_2020&lang=ru. – Дата доступа: 26.02.2016.

4. Медиаобразование в странах Восточной Европы / Д. Е. Григорова [и др.]. – М.: МОО «Информация для всех», 2014. – 140 с.

5. *Жижилина, М. В.* Медиакомпетентность как форма культурной компетентности личности / М. В. Жижилина // *Альманах современной науки и образования*. – Тамбов: Грамота, 2009. – № 4(23), ч. 1. – С. 78–81.

6. *Кафтайлова, Н. А.* Межкультурная коммуникативная компетенция как цель обучения в языковом вузе / Н. А. Кафтайлова // *Вестн. Моск. гос. обл. ун-та. Сер. Педагогика*. – 2009. – № 3. – С. 43–46.

7. *Короченский, А. П.* Мировая журналистика: история, теория, практика: сб. науч. и публицист. работ / А. П. Короченский; ред.-сост. С. Г. Торчинский. – Белгород: ИД «Белгород»; НИУ «БелГУ», 2015. – 240 с.

8. Медиаобразование в Москве, России и мире: сб. исслед. / под ред. В. В. Барабаша, Н. В. Поплавской. – М.: МедиаПресс, 2014. – 144 с.

9. *Наролина, В. И.* Межкультурная коммуникативная компетентность как интегративная способность межкультурного общения специалиста / В. И. Наролина // *Психологическая наука и образование [Электронный ресурс]*. – 2010. – № 2. – Режим доступа: http://psyedu.ru/files/articles/psyedu_ru_2010_2_Narolina.pdf. – Дата доступа: 06.03.2016.

10. *Романович, Р. Г.* Развитие межкультурной компетенции будущих специалистов-международников / Р. Г. Романович, Г. Г. Денисова, Н. И. Чернецкая // *Коммуникативные технологии в системе современных экономических отношений: материалы III Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 28–29 янв. 2010 г. / М-во образования Респ. Беларусь, Белорус. гос. экон. ун-т; редкол.: Е. А. Вильчицкая (пред.) [и др.]. – Минск: БГЭУ, 2010. – С. 300–301.*

11. *Сержантова, И. Б.* Межкультурный диалог, медиакультура и современная социокультурная ситуация / И. Б. Сержантова // *Психология в экономике и управлении*. – 2011. – № 1. – С. 106–113.

Анотацыя

У артыкуле развіццё міжкультурнай камунікатыўнай кампетэнтнасці грамадзян разглядаецца ў кантэксце задачы каардынацыі дзеянняў краін-удзельніц ЕАЭС у інфармацыйнай і адукацыйнай сістэмах. Аналізуецца актуальны стан і праблемы медыяадукацыі ў Расіі, Беларусі, Казахстане, Арменіі і Кыргызстане. Паказана, што ў выпадку ўніфікацыі нацыянальных медыяадукацыйных сістэм можна весці гаворку аб ўніфікацыі камунікатыўных кампетэнцый грамадзян, што з'яўляецца магчымым рэсурсам гуманітарнай інтэграцыі.

Summary

The article devoted to the development of intercultural communicative competence of citizens in the context of the task of the EAEU member countries' coordination in informational and educational systems. We analyze the current situation and problems of media education in Russia, Belarus, Kazakhstan, Armenia and Kyrgyzstan. It is shown that in the case of unification of national media education systems the unification of communicative competence of citizens becomes possible, which is a powerful resource of humanitarian integration.